

ANSKAFFELSESSTRATEGI

Alta kommune 2022 - 2026

VEDTATT ALTA KOMMUNESTYRE 14. FEBRUAR 2022
ALTA KOMMUNE

Innhold

1. Innledning	2
1.1 Begrepsavklaring	2
2. Visjon for anskaffelses- og innkjøpsarbeidet	2
3. Overordnet mål for anskaffelser Alta kommune	3
3.1 Hovedmål	3
3.1.1 Formålseffektive anskaffelser som fremmer økonomisk, sosial og miljømessig bærekraft	3
3.1.2 FN's bærekraftsmål	4
4. Fokusområder	5
4.1 DELMÅL 1 – Organisering, kompetanse og kontrollmekanismer	5
4.1.1 Tiltak for å nå delmålet	6
4.1.2 Måleindikatorer	6
4.2 DELMÅL 2 - Effektiv tjenesteproduksjon gjennom bedre ressursutnyttelse	6
4.2.1 Tiltak for å nå delmålet	7
4.2.2 Måleindikatorer	7
4.3 DELMÅL 3 - MILJØ	7
4.3.1 Tiltak for å nå delmålet	8
4.3.2 Måleindikatorer	8
4.4 DELMÅL 4 - SAMFUNNSANSVAR	8
4.4.1 Tiltak for å nå delmålet	8
4.4.2 Måleindikatorer	9
4.5 DELMÅL 5 - LOKAL NÆRINGSUTVIKLING	9
4.5.1 Tiltak for å nå delmålet	9
4.5.2 Måleindikatorer	9
5 Risiko knyttet til innkjøps – og anskaffelsesarbeidet og gjennomføring av strategien	9

1. Innledning

Anskaffelsesstrategien er en av kommunens overordnede strategier, og gjelder for alle virksomheter i Alta kommune. Kommuneplanens samfunnsdel, økonomiplan med handlingsdel og virksomhetsplan er overordnede styringsdokumenter for anskaffelsesstrategien.

Den enkelte virksomhet skal følge målsetningene i anskaffelsesstrategien og gjennomføre anskaffelser i tråd med gjeldende regelverk og rammebetingelser, herunder kommunens etiske retningslinjer.

Anskaffelsesstrategien skal danne grunnlaget for en felles overordnet tenkning og atferd, slik at kommunens anskaffelser av varer, tjenester og bygg og anlegg effektivt bidrar til at kommunen når sine mål.

Anskaffelsesstrategien skal legge til rette for utvikling av lokalt næringsliv. Dette er viktig utfra flere perspektiver; miljø, kortreiste varer og tjenester og samfunnsansvar for å nevne noen.

En handlingsplan for kontinuerlig oppfølging av strategien er utarbeidet med konkretiserte aktiviteter.

1.1 Begrepsavklaring

Begrepene anskaffelser og innkjøp benyttes i noen grad om hverandre. I offentlig sektor er selve *innkjøpet* ofte relatert til daglige hendelser. *Anskaffelsen* i sin helhet er langt mer omfattende, og regelverket for offentlige anskaffelser regulerer hele prosessen – helt fra planleggingsfasen til ny avtale er signert. Regelverket har også strenge prosedyreregler i hele avtalens løpetid.

2. Visjon for anskaffelses- og innkjøpsarbeidet

Alta kommunes anskaffelses – og innkjøpsarbeid skal kjennetegnes ved etterrettelighet og profesjonalitet.

Alle anskaffelser i Alta kommune skal utføres profesjonelt slik at kommunens samlede ressurser blir utnyttet best mulig. Alle anskaffelser i Alta kommune skal gjøres i tråd med lov og forskrift om offentlige anskaffelser og Alta kommunes innkjøpsreglement. Anskaffelser skal bidra til merverdi for Alta kommune og kommunens brukere, ved å sikre formålseffektivitet og kostnadseffektivitet.

3. Overordnet mål for anskaffelser Alta kommune

3.1 Hovedmål

Alta kommunes anskaffelser skal bidra til effektiv bruk av kommunens ressurser og samtidig ivareta miljøet. Således er hovedmålene for anskaffelsesstrategien å fremme økonomisk, sosial og miljømessig bærekraft. Dette er i tråd med det overordnede mål i kommuneplanens samfunnsdel.

Med bærekraft menes «En utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov.»¹

3.1.1 Formålseffektive anskaffelser som fremmer økonomisk, sosial og miljømessig bærekraft

Anskaffelser skal bidra til merverdi for Alta kommune og kommunens brukere, ved å sikre formålseffektivitet og kostnadseffektivitet. Formålseffektive anskaffelser skal sikre at brukerne og kommunen får tilgang til riktige produkter og tjenester med rett kvalitet. Disse virkemidlene skal benyttes for å ivareta formålseffektivitet:

- Det settes av tilstrekkelig tid til å både planlegge, gjennomføre og evaluere anskaffelsene.
- Anskaffelser gjennomføres på bakgrunn av en behovsanalyse der dette vurderes som hensiktsmessig, hvor aktuelle interessenter involveres.
- Markedsdialog benyttes der en er usikker på leverandørmarkedet.
- I de tilfeller der det er behov for nye og bedre løsninger bør anskaffelsen løses som en innovativ anskaffelse.
- Planlegge anskaffelser ved å etablere et samarbeid mellom innkjøpsavdeling og de riktige fagpersonene på et tidlig tidspunkt.
- Miljøhensyn skal vektlegges ved planlegging av anskaffelser og livssyklusanalyser skal om mulig vurderes, for å finne den løsningen som gir lavest mulig miljøbelastning i anskaffelsens levetid.
- Det skal stilles krav til etisk handel i leverandørkjeden, spesielt der det er stor risiko for brudd på arbeidstakers rettigheter.
- For relevante kontrakter og avtaler skal det stilles krav om lærlinger iht. Forskrift om plikt til bruk av lærlinger i offentlige kontrakter.

¹ <https://www.fn.no/tema/fattigdom/baerekraftig-utvikling>

3.1.2 FN's bærekraftsmål

FN's bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. FN's bærekraftsmål består av 17 mål og 169 delmål. Målene skal fungere som en felles global retning for land, næringsliv og sivilsamfunn.²

Særlig ett bærekraftsmål, med tilhørende delmål, gjør seg gjeldende for offentlige anskaffelser;

12 – Ansvarlig forbruk og produksjon

“Bærekraftig forbruk og produksjon handler om å gjøre mer med mindre ressurser. I dag forbraker vi mye mer enn hva som er bærekraftig for kloden. For eksempel går en tredjedel av maten som blir produsert bort, uten å bli spist.

For å sikre gode levekår for nåværende generasjoner må også hver enkelt forbruker endre livsstil. Det innebærer å minske ressursbruken, miljøødeleggelsen og klimautslippene som et samfunn og som enkeltperson. På sikt vil dette føre til økonomisk vekst, begrense klimaendringer til mennesker og på jorda.”³

Delmål 12.7

“Fremme bærekraftige ordning for offentlige anskaffelser, i samsvar med de enkelte landenes politikk og prioriteringer.”

Alta kommune skal jobbe aktivt for at mål 12 og delmål 12.7 blir hensyntatt i enhver anskaffelse som blir gjennomført av kommunen.

For å nevne andre mål som er relevant for anskaffelsesområdet, og som det skal tas hensyn til ved anskaffelser:

3 – God helse og livskvalitet

8 – Anstendig arbeid og økonomisk vekst

11 - Bærekraftige byer og lokalsamfunn

13 – Stoppe klimaendringene

² <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>

³ <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal/ansvarlig-forbruk-og-produksjon>

4. Fokusområder

Følgende satsingsområder er lagt til grunn for at hovedmålene i strategien skal nås:

Delmål 1 – Organisering, kompetanse og kontrollmekanismer.

Arbeidet med anskaffelser skal være organisert effektivt, med avklarte roller og rett kompetanse.

Delmål 2 – Effektiv tjenesteproduksjon gjennom bedre ressursutnyttelse.

Alta kommunes anskaffelser skal dekke brukernes behov og ha riktig kvalitet og pris.

Delmål 3 - Miljø.

Alta kommune skal være en synlig pådriver for å sikre bærekraftige anskaffelser og påvirke leverandør- og produktutvikling i en miljøriktig retning.

Delmål 4 - Samfunnsansvar.

Alta kommune skal vise samfunnsansvar gjennom sine anskaffelser.

Delmål 5 - Lokalt næringsliv.

I den grad juridiske hensyn tillater det, skal det søkes å legge til rette for at lokale leverandører skal være i stand til å være med i konkurransene kommunen lyser ut.

4.1 DELMÅL 1 – Organisering, kompetanse og kontrollmekanismer

Alta kommunes anskaffelser skal organiseres effektivt, gjennomføres profesjonelt med høy kompetanse og ha brukermedvirkning. Det skal sikres at lover og regler på anskaffelsesområdet overholdes.

Ansvarsfordelingen for kommunens anskaffelser skal være tydelig og avklart. Dette skal bidra til effektivt samarbeid mellom ulike virksomheter og sikre en best mulig utnyttelse av kommunens samlede innkjøpsfaglige kompetanse. I tillegg skal kommunen utad fremstå som enhetlig i sitt møte med leverandørmarkedet.

Prosessene skal være dokumentert i samsvar med regelverk for offentlige anskaffelser og arkivering. Kommunen skal redusere antall bestillere og det skal bygges kompetanse i anskaffelsesfunksjonen, samt utvikle bestiller- og prosesskompetansen i organisasjonen.

Priser og avtalebetingelser skal følges opp. Virksomhetene må vite hva de kan kreve av avtalen, slik at avvik kan meldes til anskaffelsesfunksjonen. Videre må leders ansvar for å bruke rammeavtalene, og bruke disse korrekt ved innkjøp av varer og tjenester gjennom innkjøpssystemet, tydeliggjøres.

For at delmål om organisering, kompetanse og kontrollmekanismer skal oppnås er opplæring og kommunikasjon det viktigste verktøyet.

Kommunens anskaffelsesstrategi skal også bidra til å motvirke at utilbørlig påvirkning og/eller at usaklige hensyn, påvirker anskaffelsen.

4.1.1 Tiltak for å nå delmålet

De konkrete tiltakene som er planlagt fremgår i handlingsplanen.

Som det fremgår er det stort fokus på klarlegging av ansvar og roller. Det tas derfor sikte på å gjennomføre prosesser som skal bidra til at en kan oppnå en mer strukturert organisering rundt anskaffelses- og innkjøpsfunksjonen.

Det er behov for å lage flere rutiner for å effektivisere arbeidsprosessene. Opplæring, kursing og regelmessige gjennomganger skal inngå i disse rutinene.

Det er også behov for å etablere rutiner til hvordan organisasjonen skal få kjennskap til inngåtte avtaler. I all hovedsak er det innkjøpsavdelingen som skal besørge dette, men der er også foreslått tiltak som går ned på avdelingsledernivå slik at kommunikasjonen fra ledelsen fremstår som strømlinjeformet.

4.1.2 Måleindikatorer

- Antall gjennomførte opplæringsaktiviteter
- Evaluering av intranettsiden med oversikt over avtaler
- Antall gjennomførte anskaffelser med digitalt verktøy

4.2 DELMÅL 2 - Effektiv tjenesteproduksjon gjennom bedre ressursutnyttelse

Alta kommunes grunnleggende behov for varer og tjenester skal dekkes, og ha et best mulig forhold mellom pris og kvalitet.

Anskaffelser av varer og tjenester, bygg og anlegg, er en viktig forutsetning for kommunens løpende tjenesteproduksjon.

For at kommunen skal kunne yte best mulig tjenester er det vesentlig at det som anskaffes i størst mulig grad dekker behovene hos brukergruppene.

Brukermedvirkning i anskaffelser gjennomføres vanligvis ved å involvere sentrale fagpersoner eller brukergrupper i planleggingsfasen. Det er viktig at de brukerne som involveres har tilstrekkelig

kunnskap om behov, både hos tjenestemottakere og tjenesteytere, og at de samtidig har mandat til å kunne fatte beslutninger på vegne av sitt fagområde.

For å effektivisere anskaffelser og kontraktsoppfølging, skal det benyttes profesjonelle og tidsbesparende prosesser. Anskaffelsene skal gjennomføres med digitale verktøy, og det skal benyttes felles, digitale maler.

For å sikre effektiv drift er det viktig at kvaliteten på det som anskaffes holder et riktig nivå med tanke på pris, levetid og andre driftskostnader. Effektivisering sikres også ved at det som skal anskaffes, standardiseres der det er mulig.

4.2.1 Tiltak for å nå delmålet

Informasjon omkring eksisterende og nye rammeavtaler skal være lett tilgjengelig. Det etableres faste rutiner angående rollene i anskaffelsen. I tillegg skal det foretas jevnlig kartlegginger av hvilke avtaler det er behov for i kommunen. Konkrete tiltak fremgår i handlingsplanen.

Med god planlegging, årshjul og rapporteringsrutiner ved innkjøpsavdelingen vil det bli lettere å planlegge kommende oppgaver og følge opp leverandører. På den måten vil en få bedre oversikt over avtaleporteføljen.

Digitalisering av prosesser rundt anskaffelsesarbeidet fører til bedre kontroll og høyere grad av etterlevelse av regelverk. Ett tiltak dreier seg om digitalisering av innmelding av innkjøps-/anskaffelsesbehov.

4.2.2 Måleindikatorer

- Antall nye avtaler
- Besparelser på nye, og allerede inngåtte, avtaler
- Måle avtalelojalitet
- Årlige statusmøter med kontraktsfestede leverandører
- Gjennomførte markedsdialoger

4.3 DELMÅL 3 - MILJØ

Alta kommunes anskaffelsesvirksomhet skal bidra til miljøvennlige løsninger og til å oppfylle målsettingene i kommunens ambisjoner og planer i forhold til bærekraftige løsninger.

Kommunen skal legge vekt på grunnleggende miljøkrav i alle anskaffelser der dette er relevant.

Kommunen skal redusere belastningen på miljøet ved at riktige miljøkrav og miljøhensyn skal inngå i kvalifikasjonskrav og tildelingskriterier.

Det skal settes miljøstandarder som minimum er basert på kommunens klimaplan. Innkjøpsvirksomheten skal være miljøeffektiv og bidra til omdømmebygging for Alta kommune som en organisasjon som tar ansvar for miljø og bærekraft.

4.3.1 Tiltak for å nå delmålet

Målsetninger og tiltak for anskaffelsesområdet koordineres med kommunens vedtatte miljømål. Det er foreslått tiltak for innføring av rutiner som fremmer klimaregnskap, sirkulærøkonomi og livssyklusanalyser. Konkrete tiltak fremgår i handlingsplanen.

Ved å ta i bruk livssyklusanalyse for beregning av miljøbelastning vil Alta kommune være både fremtidsrettet og innovativ. I en sirkulær økonomi må produktene vare så lenge som mulig, repareres, oppgraderes og i større grad brukes om igjen.⁴

4.3.2 Måleindikatorer

- Andel anskaffelser hvor miljøkrav er avgjørende faktor

4.4 DELMÅL 4 - SAMFUNNSANSVAR

Alta kommunes anskaffelsesvirksomhet skal bidra til å ivareta grunnleggende menneskerettigheter, lønns- og arbeidsvilkår, samt behov for lærlingearbeidsplasser, inkludering i arbeidslivet og universell utforming.

Loven stiller krav om å ta inn klausuler i tjeneste-, bygge- og anleggskontrakter som sikrer lønns- og arbeidsvilkår som ikke er dårligere enn det som følger av gjeldende landsomfattende tariffavtale, eller det som ellers er normalt for vedkommende sted og yrke.

I tillegg er kommunens etiske reglement svært viktig ved alle anskaffelser. Med samfunnsansvar menes forebyggende arbeid med etisk handel i leverandørkjeder, miljøkrav i anskaffelser, bruk av arbeidsmarkedsbedrifter og lærlinger, samt arbeid med etisk bevissthet i anskaffelsesprosesser, herunder korrupsjonsforebyggende tiltak. Anskaffelser skal bidra til å sikre godt omdømme og tillit til Alta kommune.

4.4.1 Tiltak for å nå delmålet

Alta kommune skal være en seriøs aktør i markedet. Det er derfor lagt opp til at det skal lages rutiner for årlige vurderinger av risikobildet ved kommende anskaffelser. I tillegg er det satt som mål at

⁴ <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/avfall/sirkular-okonomi/>

innkjøpsavdelingen i løpet av 2022 skal etablere rutiner for at leverandører i anbuds-/ tilbudsprosesser der det er særlig stor risiko for brudd på seriøsitetsbestemmelsene, skal levere dokumentasjon på etterlevelse av disse allerede i kvalifikasjonsfasen. Konkrete tiltak fremgår i handlingsplanen.

4.4.2 Måleindikatorer

- Antall kontroller opp mot seriøsitetsbestemmelser
- Antall brudd på etisk reglement

4.5 DELMÅL 5 - LOKAL NÆRINGSUTVIKLING

Alta kommunes anskaffelsesvirksomhet skal, innenfor kommunens juridiske og økonomiske handlingsrom, bidra til lokal næringsutvikling og legge til rette for at små og mellomstore bedrifter kan delta i kommunens konkurranser.

4.5.1 Tiltak for å nå delmålet

Utnytte anskaffelsesregelverkets muligheter til å få lokale leverandører med i anskaffelsesprosesser ved å benytte regelverket proaktivt. Konkrete tiltak fremgår i handlingsplanen.

4.5.2 Måleindikatorer

- Lokale leverandører representert i relevante anskaffelser etter anskaffelsesforskriften`s del 1.
- Antall møtepunkter med lokalt næringsliv.

5 Risiko knyttet til innkjøps – og anskaffelsesarbeidet og gjennomføring av strategien

Innkjøps – og anskaffelsesområdet er komplisert. Rammene og utøvelsen er definert i lov og forskrift på området, og kompleksiteten er den største risikoen i forhold til etterlevelse av regelverket. Etikk, moral og habilitet er andre fasetter som kan være utfordrende på dette området.

Alta kommune må fremstå som en seriøs innkjøper som ivaretar alle tilbydere på samme objektive måte, slik vi ønsker andre innkjøpere skal forholde seg til vårt næringsliv. Det er også en risiko at ulike virksomheter i kommunen opptrer ulikt i markedet, slik at kommunen fremstår uforutsigbar.

Ovennevnte risikoer må også sees i sammenheng med kommunens ansvar for å forvalte innbyggernes verdier og midler på best mulig måte.

For å lykkes er det sentralt at strategien er solid forankret i hele organisasjonen. Engasjerte og tydelige ledere er en viktig forutsetning for etterrettelige, verdiskapende og profesjonelle anskaffelser som skal bidra til økt verdiskaping.

Det **gode innkjøp**, slik Digdir presenterer det i figuren, viser de forhold kommunen har ansvar for å bidra til at blir så gode som mulig:

Strategien skal legge føringer som på et overordnet nivå skal sørge for at det tas høyde for at flere forhold imøtekommes samtidig, eksempelvis juridiske rammer, økonomiske rammer, samfunnsansvar, miljøhensyn og utvikling av lokalt næringsliv.

Kommunen kan også komme i en situasjon der noen av disse forholdene jobber mot hverandre. Det er da viktig at det er klare retningslinjer for rangering i den enkelte konkurranse (-type).

Arbeidet med anskaffelser og innkjøp skal være i kontinuerlig utvikling og forbedring.

